

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

*Attachment-based family therapy for depressed adolescents***Literatuur**

- Bosmans, G., Vandevivere, E. & Krauthamer Ewing, E.S. (2013). Attachment-based family therapy (ABFT) – Een evidence-based systeemtherapeutisch behandelprogramma voor depressieve adolescenten. In C. Braet & S. Bögels (red.), *Protocollaire behandelingen voor kinderen en adolescenten met psychische klachten 2* (pp. 179-200). Amsterdam: Boom.
- Gedragstherapie*, themanummer gehechtheid, 49(1), maart 2016, 1-94. Amsterdam: Boom.
- Hughes, D.A. (2007). *Attachment-focused family therapy*. New York/London: Norton.
- Israel, P., Diamond, G.S., Siqueland, J. & Diamond, G.M. (2011). What can attachment based family therapy offer depressed and suicidal youth? *Suicidologi*, 16(1), 13-17. Te vinden op www.journals.uio.no/index.php/suicidologi.
- Johnson, S.M. (2004). *The practice of emotionally focused couple therapy – Creating connection (2nd ed.)*. New York/Hove: Brunner-Routledge.
- Tempe, J. de (2015). Attachment-focused family therapy, niveau 2 – Vierdaagse training door Daniel Hughes. *Systeemtherapie*, 27(1), 49-53.
- Vullings, H. (2014). Multidimensionele familie-therapie – Een systeemtherapie voor probleemgedrag van adolescenten. *Systeemtherapie*, 26(20), 65-78.
- Websites voor abft: drexel.edu/familyintervention/abft-training-program/overview
ppw.kuleuven.be/home/onderzoek/Lego-lab

Te vroeg volwassen – Over parentificatie

Marinka Kamphuis (2014).
 Amsterdam: Boom. 263 pp. € 24,95.
 ISBN 978 9 0895 3245 9.

Hanna Van Parys

Sinds kort is er een Nederlandstalig boek over parentificatie en dat werd tijd – zoals de auteur Marinka Kamphuis zelf ook aangeeft. In dit vlot geschreven boek brengt Kamphuis de bestaande kennis rond parentificatie samen en legt zij een aantal nieuwe accenten. Hierna geef ik eerst een overzicht van de inhoud van het boek om daarna de doelgroep en enkele sterktes en beperkingen van het boek te bespreken.

Kamphuis pakt het onderwerp systematisch aan met twee inleidende hoofdstukken over de definitie en de vormen van parentificatie. Daarna beschrijft ze zes risicosituaties voor het ontstaan van parentificatie: gezinnen met een ouder met psychische problemen, (v)echtscheiding en ouderlijk conflict, gezinnen met een ouder met een verslavingsproblematiek, gezin-

nen met een chronisch ziek kind, gezinnen van asielzoekers en gezinnen met een ouder met een beperking. In hoofdstuk 4 heeft Kamphuis het over de behandeling van parentificatie om in hoofdstuk 5 de belangrijkste theorieën over parentificatie in kaart te brengen. Hoewel deze opbouw een zekere logica in zich draagt, was het voor mij best vreemd om in hoofdstuk 5 ineens de theoretische achtergrond te krijgen die ik in de eerdere hoofdstukken een beetje miste.

Op de achterflap van het boek staat duidelijk aangegeven: ‘Het boek is bedoeld voor mensen die zich in de problematiek herkennen, maar daarnaast is het ook relevant voor psychologen, psychotherapeuten, orthopedagogen en andere hulpverleners.’ Kamphuis maakt waar wat ze belooft: in dit toegankelijke boek geeft ze een overzicht van wat over parentificatie geweten is.

Aan de hand van herkenbare situatieschetsen komt de dagdagelijkse realiteit van gezinnen die kwetsbaar zijn voor parentificatie tot leven. Dit zorgt ervoor dat het boek uitermate geschikt is voor

Te vroeg volwassen – Over parentificatie

cliënten die zich in de geparentificeerde rol herkennen, of voor ouders die dit fenomeen willen onderkennen en er op een constructieve manier mee aan de slag willen gaan. Bij momenten zijn de beschrijvingen van de 'risicosituaties' wel heel uitvoerig en leiden ze een beetje af van het onderwerp – parentificatie –, toch zijn het net deze paragrafen die van het boek een aanrader maken. Met name de paragrafen over gezinnen van asielzoekers en ouders met een beperking als voedingsbodem voor parentificatie geven een vernieuwende kijk op het fenomeen.

Verder biedt ook de manier waarop Kamphuis de theoretische perspectieven op parentificatie beschrijft een meerwaarde. Ze slaagt erin het gedachtegoed van onder meer Salvador Minuchin en Jeffrey Young levendig te maken zonder te verzanden in vaktaal.

Is het boek dan enkel geschikt voor cliënten en minder voor hulpverleners? Dat hangt een beetje af van de voorkennis die men heeft over parentificatie. Voor iemand die er nog niet zoveel over gelezen of gehoord heeft, of die alle theoretische perspectieven en onderzoeksevidentie nog eens op een rijtje wil zien, is het boek een welkome samenvatting van de bestaande literatuur. Wie op zoek is naar een nieuw, origineel perspectief op parentificatie blijft een beetje op zijn honger zitten. De auteur heeft veeleer kennis samengebracht dan dat ze haar eigen visie op parentificatie op de voorgrond plaatst.

Hierbij aansluitend kunnen we ons ook de vraag stellen wat systeemtherapeuten uit het boek kunnen halen. Het hoofdstuk rond therapeutische behandelingen gaat voornamelijk in op individuele behandeling van het volwassen, geparentificeerde kind. Het systeemtherapeutisch perspectief – iets wat mijns inziens in de bespreking van een onderwerp als parentificatie

onontbeerlijk is – blijft onderbelicht. Er worden weinig concrete gezinstherapeutische interventies besproken en gezinstherapie lijkt in bepaalde besprekingen eerder een 'last' dan een hefboom tot verandering, bijvoorbeeld wanneer Kamphuis het heeft over kinderen die 'moeten' deelnemen aan gezinsgesprekken met de behandelaar van hun ouder met een psychische aandoening. Daarnaast komen hier en daar vrij stereotype beschrijvingen van bijvoorbeeld echtscheidingsituaties voor (zo is de vader in bijna elk voorbeeld de ouder op afstand die het gezin 'verlaten' heeft). Meer oog voor bidirectionaliteit van gezinsprocessen – de voortdurende wederzijdse beïnvloeding tussen gezinsleden – zou van het boek een iets genuanceerder geheel gemaakt hebben.

In haar eigen praktijk werkt Kamphuis vanuit de gedragstherapeutische en de psychoanalytische benadering. Uitgewerkte beschrijvingen van een therapeutisch traject met geparentificeerde cliënten zouden het boek nog verrijkt hebben, maar mogelijks was dit niet het opzet van het boek.

Een boek over parentificatie recenseren als je er zelf een doctoraat over geschreven hebt, het is tegelijkertijd een zegen en een vloek. Door mijn achtergrondkennis kon ik het boek gemakkelijk volgen en wist ik de verschillende benaderingen van parentificatie goed te situeren. Diezelfde achtergrondkennis stond mij op sommige momenten ook in de weg om het boek onbevangen in me op te nemen. De vraag of ik het een goed boek vind, en aan te raden voor systeemtherapeuten en/of hun cliënten, is dan ook niet zo eenvoudig te beantwoorden. Zoals hierboven beargumenteerd ga ik akkoord met de stelling dat het boek in eerste instantie geschikt is voor volwassenen die het proces van parentifi-

Te vroeg volwassen – Over parentificatie

catie in hun gezin van oorsprong herkennen. Het is eerder afgestemd op de 'leek' en biedt een mooi overzicht van de recente literatuur. Een betere integratie van de verschillende theoretische perspectieven en meer aandacht voor de systeemtherapeutische benadering van parentificatie zouden het boek nog naar een hoger niveau getild hebben.

Hanna Van Parys, klinisch psycholoog, is als doctor-wetenschappelijk medewerker verbonden aan de vakgroep Experimenteel-Klinische & Gezondheidspsychologie, Universiteit Gent, en werkt daarnaast als relatie- en gezinstherapeute op de Universitaire Dienst Psychiatrie van het UZ Gent. E-mail: hanna.vanparys@ugent.be.